

Центральноукраїнський національний технічний університет
Кафедра економіки, підприємництва та готельно-ресторанної справи

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-
педагогічної роботи
Андрій КИРИЧЕНКО
08 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

АНТИКОРУПЦІЯ ТА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

(назва навчальної дисципліни)
спеціальність С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини»
(шифр і назва спеціальності)
освітня програма (и) Економіка
(назва освітньої програми)
факультет ЕКОНОМІЧНИЙ
(назва факультету)

2025 – 2026 навчальний рік

Розробники: НЕМНЕНКО Анастасія Андріївна, асистент кафедри економіки, підприємництва та готельно-ресторанної справи;
СЕРБУЛ Олександр Миколайович, уповноважений з питань запобігання та виявлення корупції, доцент кафедри автоматизації та виробничих процесів,
кандидат технічних наук, доцент

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри економіки, підприємництва та готельно-ресторанної справи

Протокол від 24 08 2025 року № 1

Завідувач кафедри економіки, підприємництва та готельно-ресторанної справи

(підпис)

Володимир ЗАЙЧЕНКО

Декан економічного факультету

(підпис)

Наталія ШАЛІМОВА

Ця навчальна дисципліна розроблена за сприяння проєкту «Доброчесність для молоді», що впроваджує Антикорупційний штаб та Офіс доброчесності НАЗК, а також за підтримки Проєкту ПРООН «Підтримка громадянського суспільства та молоді», фінансування Міністерства закордонних справ Данії (<https://universitycourse.nazk.gov.ua/>).

©Немненко А.А.
Сербул О.М., 2025 рік
©ЦНТУ, 2025 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 2	Галузь знань: <u>С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»</u>	Загальної підготовки	
Загальна кількість годин – 60	Спеціальність: <u>С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини»</u> Освітня програма: <u>«Економіка»</u>	Рік підготовки:	
		1-й	1-й
		Семестр	
		1-й	1-й
Тижневих годин навчання: аудиторних – 2; самостійної роботи здобувача – 4	Освітній рівень: <u>перший (бакалаврський)</u>	Лекції	
		16 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		16 год.	4 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		28 год.	52 год.
		Вид контролю	
		залік	залік

Мова навчання: українська

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Корупція є однією з найсерйозніших загроз для розвитку суспільства, підриваючи довіру до державних інституцій, гальмуючи економічний розвиток та обмежуючи можливості громадян. В умовах сучасного світу критично важливо формувати культуру доброчесності, яка стане основою для ефективного функціонування держави та суспільства.

Дисципліна «**Антикорупція та доброчесність**» спрямована на розкриття сутності корупційних ризиків, механізмів їх запобігання та боротьби з ними. Вона охоплює вивчення правових та етичних аспектів антикорупційної політики, розгляд реальних кейсів та міжнародного досвіду, а також формування навичок доброчесної поведінки у професійному та особистому житті.

Основна мета курсу – забезпечити студентів глибоким розумінням принципів доброчесності та ефективних стратегій її дотримання. Навчання допоможе їм не лише розпізнавати корупційні ризики, а й активно протидіяти їм, приймати відповідальні рішення в складних життєвих ситуаціях, керуючись нормами моралі, етики та законодавства. Дисципліна також має на меті сприяти розвитку аналітичного та критичного мислення здобувачів, формуванню навичок правового обґрунтування та аргументації. Окрему увагу приділено набуттю практичних компетенцій, необхідних для ефективної організації управлінської діяльності, прийняття зважених рішень та впровадження принципів доброчесності в професійну сферу.

Завдання вивчення дисципліни:

- ознайомити студентів з історичними витоками, сутністю понять «корупція» й «доброчесність» та їх місцем в українському суспільстві;
- надати студентам цілісну систему знань про історію, сутність та складові корупції;
- сформувати розуміння важливості громадянського суспільства в запобіганні та протидії корупції;
- сформувати вміння знаходити та критично аналізувати інформацію;
- сформувати розуміння важливості медіа в запобіганні та протидії корупції;
- сформувати в студентів готовність долучатися до створення й забезпечення доброчесного освітнього середовища та навчити використовувати на практиці основні інструменти залучення молоді до розбудови доброчесного суспільства.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен отримати:

Загальні компетентності

ЗК. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів не доброчесності.

Програмні результати навчання

ПРН. Знати основи запобігання корупції, суспільної та академічної доброчесності на рівні, необхідному для формування нетерпимості до корупції та проявів недоброчесної поведінки серед здобувачів освіти та вміти застосовувати їх у професійній діяльності.

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1

Тема 1. Корупція на атоми: феномен корупції від історії до сьогодення.

Корупція: суть та походження. Види та форми корупції. Поширеність корупції.

Тема 2. (Не) виправдання: чому виникає корупція? Причини. Наслідки корупції та підходи боротьби з нею.

Теорії походження корупції. Причини доручення до корупції. Наслідки корупції. Світовий досвід боротьби з корупцією.

Тема 3. Побутова корупція: рукою подати.

Корупція потреби та жадібності. Що таке побутова корупція? Корупція в повсякденному житті. Методи та інструменти боротьби з побутовою корупцією.

Тема 4. Сучасний вимір доброчесності.

Теоретичні засади доброчесності. Доброчесність, суспільство й держава. Доброчесність та Україна.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2

Тема 5. Антикорупційні месники: хто бореться з корупцією в Україні?

Загальний погляд на антикорупційні органи. Система антикорупційних органів в Україні.

Тема 6. Четверта влада: як медіа долучаються до боротьби з корупцією?

Роль медіа в боротьбі з корупцією. Доброчесність медіа та загрози для доброчесності. Некорупційні прояви не доброчесності в медіа.

Тема 7. Доброчесний бізнес: міф чи реальність.

Поширеність корупції в приватному секторі. Види корупції в бізнесі. Чому компанії вдаються до корупційних махінацій? Наслідки корупції. Які прийоми використовувати, аби запобігти корупції в бізнесі?

Тема 8. Добросесність в освіті. Тут і зараз: як студентство змінює освітнє середовище.

Добросесність у вищій освіті: її суть та роль ЗВО в її розвитку. Шляхи розбудови добросесності в ЗВО. Корупція як загроза добросесності в ЗВО. Права та обов'язки студентства. Студентське самоврядування та участь у процесі забезпечення якості освіти.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усьо- го	у тому числі					усьо- го	у тому числі				
		л	п	л а б	і н д	с.р .		л	п	ла б	ін д	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1												
Тема 1. Корупція на атоми: феномен корупції від історії до сьогодення	8	2	4			2	10	2				8
Тема 2. (Не) виправдання: чому виникає корупція? Причини. Наслідки корупції та підходи боротьби з нею	6	2				4	6					6
Тема 3. Побутова корупція: рукою подати	6	2				4	3					3
Тема 4. Сучасний вимір доброчесності	4	2				2	3					3
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2												
Тема 5. Антикорупційні месники: хто бореться з корупцією в Україні?	8	2	2			4	14	2	2			10
Тема 6. Четверта влада: як медіа долучаються до боротьби з корупцією?	10	2	4			4	5					5
Тема 7. Доброчесний бізнес: міф чи реальність	8	2	2			4	7					5
Тема 8 Доброчесність в освіті. Тут і зараз: як студентство змінює освітнє середовище	10	2	2			4	14	2	2			10
Усього годин	60	16	16			28	60	6	4			50

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	2	3	4
1.	Корупція на атоми: феномен корупції від історії до сьогодення	4	
2.	Антикорупційні месники: хто бореться з корупцією в Україні?	2	2
3.	Четверта влада: як медіа долучаються до боротьби з корупцією?	4	
4.	Доброчесний бізнес: міф чи реальність	2	
5.	Доброчесність в освіті. Тут і зараз: як студентство змінює освітнє середовище	4	2
	Разом	16	4

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	2	3	4
1.	Корупція на атоми: феномен корупції від історії до сьогодення	2	8
2.	(Не) виправдання: чому виникає корупція? Причини. Наслідки корупції та підходи боротьби з нею	4	6
3.	Побутова корупція: рукою подати	4	3
4.	Сучасний вимір доброчесності	2	3
5.	Антикорупційні месники: хто бореться з корупцією в Україні?	4	10
6.	Четверта влада: як медіа долучаються до боротьби з корупцією?	4	5
7.	Доброчесний бізнес: міф чи реальність	4	5
8.	Доброчесність в освіті. Тут і зараз: як студентство змінює освітнє середовище	4	10
	Разом	28	50

7. Теми для есеїв

1. Чи зможуть діджиталізація та інформаційно-комунікаційні технології перемогти корупцію?
2. Чи можливо повністю подолати корупцію в глобальному вимірі?
3. Як залучати громадян до боротьби з корупцією та доброчесної поведінки з точки зору теорії колективної дії?
4. Антикорупційні органи: кращі українські практики.
5. Побутова корупція як проблема колективної дії.
6. Корупція як проблема теорії «принципала-агента».
7. Взаємозв'язок між рівнем корупції та добробутом громадян.
8. Доброчесний бізнес: міф і реальність, витрати і переваги.
9. ЗМІ як суб'єкт і об'єкт корупції.
10. Місце громадянського суспільства в боротьбі з корупцією.
11. Взаємозв'язок між антикорупцією та доброчесністю.
12. Академічна доброчесність vs дистанційний формат навчання.
13. Відповідальність студента за порушення академічної доброчесності: доцільність та справедливість.
14. Недоброчесність у закладах вищої освіти як проблема теорії колективної дії.
15. Місце студентства в забезпеченні доброчесного навчального середовища та якісної вищої освіти.

8. Методи навчання

Під час викладання навчальної дисципліни «Антикорупція та доброчесність» застосовуються наступні методи:

- словесні (лекції, бесіди);
- наочні, під час лекцій та практичних занять, у тому числі з використанням мультимедійного забезпечення та інших ТЗН;
- практичні, під час виконання практичних робіт;
- інтерактивні методи навчання під час проведення опитування, аналізу практичних ситуацій, дискусії, мозкового штурму, розгляду кейс-стаді.
- інноваційні, зокрема проєктно-дослідницький метод; інтегровані методи; заняття із використанням ІКТ. Застосовуються наступні інформаційно-комунікаційні технології та діджитал-інструменти: цифрові інструменти Google, програмні продукти від Microsoft, програмне забезпечення для проведення опитувань Kahoot, Mentimeter, хмарний презентаційний сервіс Canva.

Під час дистанційного навчання:

- за допомогою платформ Moodle та Zoom.

9. Критерії та засоби оцінювання

Вид контролю: поточний, підсумковий.

Форма підсумкового контролю: залік.

Протягом семестру здобувач вищої освіти може отримати максимум 100 балів, у тому числі: перший модульний контроль – 50 балів, другий модульний контроль – 50 балів. По поточному контролю здобувач може набрати бали за активність на лекційних та практичних заняттях, виявлення рівня підготовки здобувачів із зазначеної теми під час опитування, тестування, презентації індивідуальних завдань, вирішення практичних задач та кейсів. За написання есеїв можна отримати 20 балів, дотримуючись правил оформлення та надати розгорнуту інформацію по темі. За тестування по кожному із модулів можна отримати по 30 балів.

Результати навчання, набуті шляхом неформальної освіти зараховуються відповідно до Положення про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти в Центральноукраїнському національному технічному університеті.

При контролі на лекційних та практичних заняттях оцінці підлягають: рівень знань, продемонстрований у виступах з доповідями-презентаціями, правильність написання тестів; результати поточного опитування, виконання практичних завдань.

Критерії оцінки заліку:

- «зараховано» – здобувач вищої освіти має стійкі знання про основні поняття дисципліни, може сформулювати взаємозв'язки між поняттями.

- «не зараховано» – здобувач вищої освіти має значні пропуски в знаннях, не може сформулювати взаємозв'язку між поняттями, що вивчаються в курсі, не має уявлення про більшість основних понять дисципліни, що вивчається.

Шкала оцінювання: ЄКТС, національна та ЦНТУ

Оцінка за шкалою ЄКТС	Визначення	Оцінка	
		За національною системою (залік)	За системою ЦНТУ
A	ВІДМІННО - відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	Зараховано	90-100
B	ДУЖЕ ДОБРЕ - вище середнього рівня з кількома помилками	Зараховано	82-89
C	ДОБРЕ - в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок		74-81
D	ЗАДОВІЛЬНО - непогано, але зі значною кількістю недоліків	Зараховано	64-73
E	ДОСТАТНЬО - виконання задовольняє мінімальні критерії		60-63
FX	НЕЗАДОВІЛЬНО - потрібно попрацювати перед тим, як перескласти	Незараховано	35-59
F	НЕЗАДОВІЛЬНО - необхідна серйозна подальша робота		1-34

10. Рекомендовані джерела інформації:

Основні:

1. Антикоруptionний уповноважений закладу вищої освіти: аналітичне дослідження, Київ, Національне агентство з питань запобігання корупції, Асоціація юридичних клінік України, 2022. 78 с. URL: https://legalclinics.in.ua/wp-content/uploads/2022/05/Antykoruptsiy-pyy-upovnovazhenyy-_zakladu_vyshhoi-_osvity_analitychne.pdf (дата звернення: 23.03.2025).
2. Антикоруption та доброчесність. Навчально-методичний комплекс дисципліни. 2024. 323 с. URL: https://drive.google.com/file/d/18gaiXp2_xnzOcmBqmirEx8lD62Avb6Va/view (дата звернення: 05.03.2025).
3. Каленіченко, Л. І. Поняття, ознаки та види корупції / Лідія Іванівна Каленіченко, Дмитро Вікторович Слинько // Право і безпека. 2022. № 1 (84). С. 39-46. URL: <https://doi.org/10.32631/pb.2022.1.04> (дата звернення: 23.03.2025).
4. Корупційні ризики вступної кампанії 2022. Стратегічний аналіз корупційних ризиків. Київ: Національне агентство з питань запобігання корупції, Асоціація юридичних клінік України, 2022. 37 с. URL: <https://nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2022/06/Ryzyky-vstupnoi-kampanii-.pdf> (дата звернення: 05.03.2025).
5. Стратегія формування нульової толерантності до корупції. Офіс доброчесності НАЗК. 2021. URL: <https://nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2022/09/Strategiya-formuvannya-nulvoyi-tolerantnosti-1.pdf> (дата звернення: 06.03.2025).

Додаткові:

1. Даль А. Л. Система антикорупційних органів України : зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф. 2021. С. 99–102. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/dc7a60eb-3b58-4535-b6ce-d2b6e90b0778/content> (дата звернення: 05.03.2025).
2. Калайда Ю. П. Засоби масової інформації як складова системи запобігання корупції в Україні. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка*. 2021. Т. 2, № 94. С. 300–311. URL: <https://doi.org/10.33766/2524-0323.94.300-311> (дата звернення: 12.04.2025).
3. Козинець О. Г., Остапенко А. І. Платон та Арістотель про державу і право. *Актуальні проблеми держави і права*. 2021. № 89. С. 37–41. URL: <https://doi.org/10.32837/apdp.v0i89.3187> (дата звернення: 12.04.2025).
4. Наливайко І. Роль інститутів громадянського суспільства у запобіганні і протидії корупції в органах публічної влади. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2022. № 2. С. 27–30. URL: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2022.02.4> (дата звернення: 12.04.2025).
5. Припутень Д., Швець М. Держава та громадянське суспільство у сфері запобігання та протидії корупції. *Всеукраїнська міждисциплінарна науково-*

практична конференція, м. Чернігів, 10 черв. 2022 р. 2022. С. 349–351. URL: https://www.researchgate.net/profile/O-Krasnonosova/publication/362710458_AKTIVIZACIA_TRANSFORMACIINIH_PROCESIV_REGIONALNOGO_ROZVITKU_V_UKRAINI/links/62fb484be3c7de4c345edb7f/AKTIVIZACIA-TRANSFORMACIINIH-PROCESIV-REGIONALNOGO-ROZVITKU-V-UKRAINI.pdf#page=350 (дата звернення: 12.04.2025).

6. Becker T., Lehne J., Mylovanov T. Anti-corruption policies in the reconstructing of Ukraine. 2023. URL: <https://cepr.org/voxeu/columns/anti-corruption-policies-reconstructing-ukraine> (дата звернення: 12.04.2025).

7. Encyclopaedia Britannica. Corruption. URL: <https://www.britannica.com/topic/corruption-law> (дата звернення: 23.03.2025).

8. Ivanov, E. Overview of Anti-Corruption Compliance Standards and Guidelines. International Anti-Corruption Academy (IACA) 2022. URL: https://www.iaca.int/media/attachments/2022/08/01/overview-of-anti-corruption-compliance-standards-and-guidelines-practical-tool-2nd-edition_with_covers.pdf (дата звернення: 23.03.2025).

Інформаційні ресурси:

1. Аналітика та стандарти доброчесності. Національне агентство з питань запобігання корупції. *Офіційний веб-портал*. URL: <https://nazk.gov.ua/uk/standarty-dobrochesnosti/> (дата звернення: 16.03.2025).

2. Про Вищий антикорупційний суд : Закон України від 07.06.2018 № 2447-VIII : станом на 8 листоп. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2447-19#Text> (дата звернення: 12.04.2025).

3. Про вищу освіту : Закон України від 17.01.2002 № 2984-III : станом на 6 верес. 2014 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2984-14#Text> (дата звернення: 12.04.2025).

4. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13.01.2011 № 2939-VI : станом на 8 жовт. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text> (дата звернення: 12.04.2025).

5. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII : станом на 4 квіт. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text> (дата звернення: 12.04.2025).

6. Про затвердження Положення про Спеціалізовану антикорупційну прокуратуру Офісу Генерального прокурора : Наказ Офісу Ген. прокурора від 05.03.2020 № 125 : станом на 14 трав. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0125905-20#Text> (дата звернення: 12.04.2025).

7. Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів : Закон України від 10.11.2015 № 772-VIII : станом на 1 січ. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/772-19#Text> (дата звернення: 12.04.2025).

8. Про Національне антикорупційне бюро України : Закон України від 14.10.2014 № 1698-VII : станом на 25 берез. 2025 р. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1698-18#Text> (дата звернення: 12.04.2025).

9. Національне агентство з питань запобігання корупції. *Офіційний веб-портал*. URL: <https://nazk.gov.ua/uk/> (дата звернення: 16.03.2025).

10. Портал доброчесності. Антикоруційний портал. Національне агентство з питань запобігання корупції. *Офіційний веб-портал*. URL: <https://www.nazk.gov.ua/> (дата звернення: 16.03.2025).

11. Прозорі університети. Офіс доброчесності НАЗК. *Офіційний веб-портал*. URL: <https://universitycourse.nazk.gov.ua/> (дата звернення: 16.03.2025).

10. Рекомендовано для неформальної освіти:

1. Базовий курс для студентів «YOUніверситет». URL: <https://study.nazk.gov.ua/kursi/courses/youniversitet/>.

2. Навчальна платформа Stude. NAZK. URL: <https://study.nazk.gov.ua/kursi/courses/osnovi-antikorupciyi-dlya-vsih-i-kozhnogo//>.

3. Онлайн-курс «Впливай-викривай». URL: <https://study.nazk.gov.ua/kursi/courses/vplivaj-vikrivaj/>.

4. Онлайн-курс «Основи антикорупції для всіх і кожного». URL: <https://study.nazk.gov.ua/kursi/courses/osnovi-antikorupciyi-dlya-vsih-i-kozhnogo/>.